

Формування професійно-педагогічної спрямованості майбутніх учителів

Нікітюк Ганна Василівна – асистент кафедри англійської мови кафедри англійської мови
Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ.

В статті розглядається проблема формування професійно-педагогічної спрямованості особистості майбутнього вчителя, проаналізовані шляхи та особливості її формування.

Ключові слова: професійна спрямованість, професійно-педагогічна спрямованість.

В статье рассматривается проблема формирования профессионально-педагогической направленности будущего учителя, проанализированы способы и особенности ее формирования.

Ключевые слова: профессиональная направленность, профессионально-педагогическая направленность.

The article deals with the problem of formation of professional pedagogical orientation of the future teacher. The ways and peculiarities of formation of professional pedagogical orientation are analyzed.

Key words: professional orientation, professional pedagogical orientation.

Постановка проблеми

Проблема професійної спрямованості особистості в наш час набуває все більшого значення. Розвивається суспільство, суспільні та суспільно-економічні відносини виходять на новий рівень. Висуваються нові вимоги щодо підготовки працівників. Однією з провідних вимог – є посилення ролі професійної спрямованості навчання та розвитку професійних якостей майбутніх спеціалістів. До таких якостей слід віднести: володіння професійними вміннями та навичками, значним обсягом професійної інформації, ерудованість та професійна компетентність, мобільність,

організованість, відповідальність, наполегливість у досягненні професійних цілей, творчість та ініціативність тощо.

Проблема професійної спрямованості розглядається багатьма вченими (В.В. Волкова, Л.А. Сподін, Є.О. Климов, Є.М. Павлютенков та інші), але єдиної думки щодо визначення поняття «професійна спрямованість» не існує, що фактично констатує факт складності та важливості для людини такого утворення. Зазвичай, під цим терміном розуміють інтерес до професії, схильність займатися нею, хоча більшість дослідників зазначають, що поняття «професійна спрямованість» є набагато ширшим. Це зумовлено різноманітними підходами щодо тлумачення поняття та активним розвитком психологічної та педагогічної науки.

Виклад основного матеріалу

Здійснивши аналіз наукової літератури з даної теми ми погоджуємось з думкою Л.М. Шевченко, що професійна спрямованість – це складне, багатогранне утворення, яке є результатом формування системи ціннісних мотивів, які спонукають особистість до засвоєння нею професійних знань, умінь, навичок та способів їх творчого використання на практиці [6, с.207].

Професійна спрямованість студентів педагогічних спеціальностей визначається позитивним ставленням та інтересом до педагогічних професій, внутрішнім впливом (мотивами вибору педагогічної спеціальності), зовнішнім впливом (впливом родичів, друзів), соціальною значущістю обраної спеціальності і. т. д. Професійна спрямованість складається з таких компетенцій: позитивне ставлення до професії; професійна придатність; професійна мотивація; професійні інтереси, цінності, відносини; психологічна готовність до професійної діяльності; професійна усталеність [2, с.124].

Виходячи з того, що ВНЗ повинні готувати висококваліфікованих, компетентних (у яких сформовані вище зазначені компетенції) спеціалістів, стверджуємо, що формування професійної спрямованості особистості має важливе значення. «Формувати професійну спрямованість у студентів – це

означає закріплювати в них позитивне ставлення до майбутньої професії, інтерес, схильність та здібність до неї, прагнення удосконалювати свою кваліфікацію після закінчення вищого навчального закладу, задовольняти свої основні матеріальні та духовні потреби, постійно займатися обраним видом професійної праці, розвивати ідеали, погляди, переконання, престиж професії у власних очах майбутнього спеціаліста» [1, с.228].

Формування професійної спрямованості відбувається в тісному взаємозв'язку з формуванням самої особистості, яке є безперервним, цілісним процесом розвитку і здійснюється в результаті її соціалізації, виховання і самовиховання. В результаті цього процесу відбувається не тільки професійне становлення особистості, а й її гармонійний розвиток, розширення світогляду, формування життєвих цінностей.

Під час навчання в ВНЗ професійна спрямованість формується на ґрунті вже сформованих в підлітковому віці мотивів, що мають швидше соціальне, ніж власне особистісне або професійне значення. Часто у молоді вже сформоване стійке вибіркове ставлення до учбових предметів відповідно до обраної професії. Наприклад, у студентів мистецьких спеціальностей спостерігається наявність хибного уявлення про виключну важливість предметів мистецького циклу і непотрібність всіх інших дисциплін. Студенти гуманітарних спеціальностей вважають важливими тільки предмети гуманітарного циклу. В зв'язку з цим перед викладачами ВНЗ постає завдання не тільки формувати професійну спрямованість, а і формувати та розвивати інтерес до дисциплін всіх циклів.

Студенти повинні характеризуватись наявністю професійно-педагогічної спрямованості, що полягає в готовності та прагненні займатись педагогічною діяльністю, передавати свої знання, уміння й навички.

Відповідно студенти повинні характеризуватись такими властивостями: інтерес і любов до дітей, захопленість педагогічною роботою; психолого-педагогічна зіркість і спостережливість; перцептивні педагогічні здібності; педагогічний такт і етикет; цілеспрямованість, вимогливість,

справедливість, урівноваженість, витримка, працездатність; професійні установки; емпатійність; ціннісні орієнтації; гуманістична спрямованість особистості [3, с.247-248].

Для формування професійно-педагогічної спрямованості студентів необхідно реалізовувати педагогічну спрямованість навчання, що полягає в формуванні педагогічних поглядів, знань, суджень та вмінь пов'язувати їх з безпосередньою практичною педагогічною діяльністю.

Професійно-педагогічна спрямованість може формуватися двома напрямками: з одного боку, шляхом професіоналізації процесу навчання, підвищення якості викладання та застосування активних методів навчання, з другого боку – залученням студентів до такої діяльності, яка вимагає обов'язкового застосування не лише професійних, але й педагогічних знань, умінь і навичок. Тому, якщо весь процес навчально-виховної роботи буде підпорядкований формуванню професійно-педагогічної спрямованості, це позитивно вплине на весь комплекс мотивів, інтересів та потреб майбутнього фахівця, а як результат – на якість його підготовки [3, с.248-249].

В. Сластьонін на великому фактичному матеріалі показав, «... що не можна професійно зорієнтувати і повноцінно підготувати студентів до роботи в школі лише на заняттях з педагогіки, психології, методики й у процесі педагогічної практики, якщо всі інші предмети навчального плану дають тільки спеціальні й загальноосвітні знання без урахування специфіки професійно-педагогічної діяльності майбутніх учителів. У зв'язку із цим найважливішої значущості набуває вдосконалення професійно-педагогічної спрямованості викладання й поза аудиторних форм виховної роботи...» [4, с.140-141].

Висновок

Отже, формування професійно-педагогічної спрямованості у студентів буде ефективним, якщо орієнтувати студентів на педагогічну діяльність в процесі вивчення всіх предметів навчального плану. Зокрема ми пропонуємо

дослідити особливості формування професійно-педагогічної спрямованості в процесі вивчення студентами іноземної мови.

Навчальна дисципліна «Іноземна мова» як основа процесу формування професійно-педагогічної спрямованості особистості була обрана нами з таких причин: іноземна мова не виражає основи якоїсь науки, володіння іноземною мовою має прикладний характер. Іноземна мова є засобом формування всебічно гармонійно розвиненої особистості; вона наближає обстановку навчального процесу до реальних умов, що породжує потребу в знаннях та їх практичному застосуванні й забезпечує особисту зацікавленість студента, перехід від пізнавальної мотивації до професійної. Іноземна мова служить засобом розширення диференціації й уточнення категоріального апарату; розвитку пізнавального інтересу й формування професійної спрямованості; вирішення комунікативних, пізнавальних і професійних завдань [5, с.236-237].

Задля досягнення високих результатів по формуванню професійно-педагогічної спрямованості під час вивчення іноземної мови ми пропонуємо врахувати специфіку процесу навчання іноземної мови, яка полягає в підготовці студентів до майбутньої педагогічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Дьяченко М.И., Кандыбович И.А. Психология высшей школы. – Минск: Изд-во БГУ, 1978. – 383 с.
2. Іванченко Є.А. Дослідження щодо виявлення професійної спрямованості студентів та результати її формування в системі інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів // Наука і освіта. – Одеса, 2009. – № 10. – С.123 – 129.
3. Ільченко О.В. Теоретичні основи формування професійної спрямованості майбутніх учителів // Педагогічні науки. – Суми, 2006. – 2006, ч.2. – С. 246 – 250.
4. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посібник. – 2-е вид. – К.: Вища школа, 2001. Р. 3.4. Моральне виховання. – С. 8 – 130.

5. Пономаренко О.Г. формування професійної спрямованості майбутніх фахівців аграрного профілю на початковому етапі вивчення іноземної мови // Науковий вісник. – К., 2008. – Вип. 121. – С. 233 – 238.

6. Шевченко Л.М. Професійна спрямованість: методологічний аспект // Наук. Вісн. – К., 2005. – Вип.88. – С.204 – 215.